

๑๔๑

การศึกษาระบบการทำงานศิลปะภาพพิมพ์ของศิลปินชั้นเยี่ยมเดชา วราฮุน



นายพิชัย ตรงคินานนท์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาศิลปศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

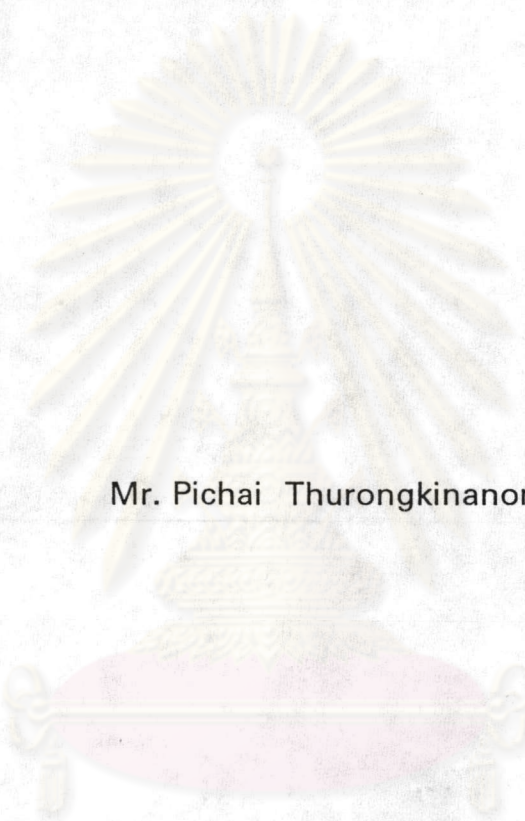
พ.ศ. 2539

ISBN 974 - 631 - 323 - 6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

117046178

A STUDY OF THE PRINTMAKING PROCESS OF HONOR ARTIST DECHA WARASHOON



Mr. Pichai Thurongkinanon

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement
for the Degree of Master of Education

Department of art education

Graduate School

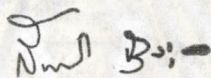
Chulalongkorn University

1996

ISBN 974 - 631 - 323 - 6

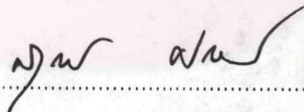
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษากระบวนการทำงานศิลปะภาพพิมพ์ของศิลปินชั้นเยี่ยม
 เดชา วราขุน
 โดย นายพิชัย ตรุงคินานนท์
 ภาควิชา ศิลปศึกษา
 อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วน
 หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

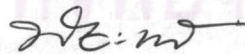


.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
 (รองศาสตราจารย์ ดร. สันติ ฤงสูววรรณ)

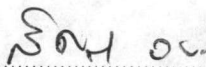
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์



.....ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกษณณ์ ศรีบุรี)



.....อาจารย์ที่ปรึกษา
 (รองศาสตราจารย์ ปิยะชาติ แสงอรุณ)



.....กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สันญา วงศ์อร่าม)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว



พิชัย ตุงคินานนท์ : การศึกษากระบวนการทำงานศิลปะภาพพิมพ์ของศิลปินชั้นเยี่ยม
เดชา วราชุน (A STUDY OF THE PRINTMAKING PROCESS OF HONOR ARTIST DECHA
WARASHOON) อ.ที่ปรึกษา : รศ. ปิยะชาติ แสงอรุณ, 234 หน้า.
ISBN 974 - 631 - 323 - 6

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการทำงานศิลปะภาพพิมพ์และประวัติชีวิต
ของศิลปินชั้นเยี่ยม เดชา วราชุน การศึกษากระบวนการทำงานศิลปะภาพพิมพ์ จะแบ่งออกเป็น
2 ประเด็นคือ แรงจูงใจในการทำงานศิลปะ และกระบวนการทางศิลปะ การศึกษาประวัติชีวิตของ
ศิลปินแบ่งประเด็นของการศึกษาประวัติชีวิตออกเป็น 6 ด้าน คือ ประวัติชีวิตส่วนตัว ประวัติครอบครัว
การดำเนินชีวิต ประวัติการศึกษา - การทำงาน ประสบการณ์ทำงานศิลปะ และผลงานศิลปะ โดยอาศัย
เครื่องมือ คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการทำงานศิลปะ และแบบบันทึกข้อมูลผลงานศิลปะ

จากการศึกษากระบวนการทำงานทางศิลปะภาพพิมพ์ ของศิลปินพบว่า แรงจูงใจในการ
ทำงานศิลปะของศิลปินจะมีที่มาจากความต้องการของตนเองมากที่สุด คือเพื่อตอบสนองความสุขของ
ตนเอง รองลงมาคือ สิ่งแวดล้อมทางการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานศิลปะอย่างต่อเนื่อง และ
จากทักษะการใช้สื่อศิลปะภาพพิมพ์ที่ต้องมีการค้นคว้าทดลองทางด้านเทคนิค

ส่วนกระบวนการทางศิลปะพบว่า มีจุดเริ่มต้นจากแรงบันดาลใจที่ต้องการค้นคว้าทดลองทาง
ด้านเทคนิค และการนำทัศนธาตุมาจัดวางองค์ประกอบศิลป์ โดยมีการสร้างแนวคิดที่มีลักษณะเป็นเชิง
นามธรรม ในขั้นของการแสดงออกทางรูปทรงทางศิลปะ ศิลปินจะคิดรูปทรงทางศิลปะด้วยวิธีการทำ
ภาพร่างคร่าวๆ ขึ้นมาก่อนแล้วนำไปขยายเป็นผลงานจริงด้วยเทคนิคภาพพิมพ์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นภาพ
พิมพ์เทคนิคตะแกรงใหม่ และมีการใช้วัสดุอื่นๆ เช่น ผงทราย, น้ำยาวานิชดำ มาสร้างเป็นแม่พิมพ์
ส่วนการประเมินผลการทำงานจะเกิดขึ้นตลอดทั้งกระบวนการ มีวิธีการประเมินผลงานศิลปะด้วยตนเอง
และการส่งผลงานเข้าประกวด เพื่อประเมินคุณภาพของผลงาน ผลงานภาพพิมพ์ของศิลปินมีลักษณะ
เป็นศิลปะแบบนามธรรม ซึ่งเกิดจากการนำทัศนธาตุต่างๆ มาใช้ โดยอาศัยเทคนิคภาพพิมพ์ตะแกรงใหม่
เป็นส่วนใหญ่

จากการศึกษาประวัติชีวิตของศิลปิน พบว่าศิลปินจะเป็นคนเรียบง่าย มีชีวิตครอบครัว
ที่อบอุ่น การดำเนินชีวิตจะมีความสอดคล้องกับการทำงานศิลปะเป็นอย่างมาก การศึกษาทาง
ด้านศิลปะในอดีตจะมีอิทธิพลต่อการทำงานศิลปะมาโดยตลอด ปัจจุบันศิลปินมีอาชีพหลักเป็นอาจารย์
สอนศิลปะ มีประสบการณ์ในการทำงาน เคยแสดงผลงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตลอดจน
เคยได้รับรางวัลจากการประกวดหลายครั้ง ส่วนผลงานศิลปะของศิลปินสามารถแบ่งได้ 5 ช่วง
ระยะเวลาตามลักษณะการทำงานและผลงานศิลปะของศิลปิน

ภาควิชา ศิลปศึกษา
สาขาวิชา ศิลปศึกษา
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม



C 543129 : MAJOR ART EDUCATION

KEYWORD: PRINTMAKING/ PROCESS/ ARTIST

PICHAJ THURONGKINANON : A STUDY OF THE PRINTMAKING PROCESS OF HONOR ARTIST

DECHA WARASHOON. THISIS ADVISOR : ASSO. PROF. PIYACHAT SANGARUN. 234 pp.

ISBN 974 - 631 - 323 - 6

The purpose of this reserch was to study the printmaking process of honor artist Decha warashoon and also his biography. And for the study of printmaking process devided into 2 aspects as follow, his motivation in making art and his art process. This reseach had looked at his biography in 6 aspects as follow personal life, family history, life style, education - work history, art experience and his works of art. The imformation were collected by using interview with the artist, observation and recording works of art.

The research of the artist's process in printmaking art finding reveals that inspiration on the artist firstly came from himself the most, which is to respond to his own happiness. Secondly his education environment thirdly his continous experiences in art making and lastly fromthe skill he gained from printmaking technique

In the making process the reserch finding reveals that the artist first inspiration came about by hisdisire to make experimentation on technique . And the use of visual art element to make composition base on abstraction style. The artist expressed himself through art form by first making roegh sketchea and enlarged when came to the actual art - pieces by using printmaking technique, mostly silk screen with combination of other things such as sand, aspaltum solution on printing block. Evaluation of the artist's own work would happen althrough the whole art - making process and for the evaluation of the art pieces was by self - evaluate and sendind work into various competition to be evaluated by others.

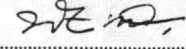
The research of the artist life reveals that the artist was an easy- going person with a warm- hearted family life and the artist had been living a life very much in accordance with his way of making art. And the artist study of art in the past had always had impact on jthe artist way of making art. The artist is now a university teacher and had exhibition his work both nationally and international, the artist had received prizes from many competitions also. and by using period and charateristic of the artist's work of art. the development of the artist's art work can be devided in to 5 period accord to his style and the development of the art pieces and the process

ภาควิชา..... ศิลปศึกษา

สาขาวิชา..... ศิลปศึกษา

ปีการศึกษา..... 2538

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... 

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....



กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่ง ของรองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ตลอดจนความเอาใจใส่ติดตามการทำวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอกราบขอบพระคุณ ศิลปิน รองศาสตราจารย์เดชา วราชน ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.งามพิศ สัตย์สงวน รองศาสตราจารย์กำจร สุนทรพงษ์ศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมพร รอดบุญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ สัญญา วงศ์อร่าม ที่กรุณาให้คำแนะนำในการตรวจสอบเครื่องมือ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการทำงานวิจัยครั้งนี้ ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาศิลปศึกษาทุกท่านที่เป็นกำลังใจ และคอยชี้แนะ ตักเตือนมาโดยตลอด และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้ บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัย ของบัณฑิตวิทยาลัย จึงกราบขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณ นางสาวมาริษา สมิทธิ์เสรี นางสาวเนื่ออ่อน ขวัญทองเขียว และนางสาวทัศนีย์ จันธนะไทยเอก ที่ช่วยเหลือในการพิมพ์วิทยานิพนธ์

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา ซึ่งสนับสนุนในด้านการเงิน และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา จนกระทั่งสำเร็จการศึกษา

พิชัย ตุงคินานนท์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย



สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญแผนภูมิ.....	ญ
สารบัญรูปภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
- ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา.....	1
- วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	19
- ขอบเขตของการวิจัย.....	19
- ข้อตกลงเบื้องต้น.....	20
- คำจำกัดความของการวิจัย.....	21
- วิธีดำเนินการวิจัย.....	22
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	25
บทที่ 2 บรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	26
- ศิลปะและศิลปะภาพพิมพ์.....	27
- ทฤษฎีกระบวนการทำงานศิลปะ.....	45
- ทฤษฎีการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	65
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	74
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	85

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
- การศึกษาประวัติชีวิตของศิลปิน เดชา วราชน.....	90
1. ประวัติชีวิตส่วนตัว.....	90
2. ประวัติชีวิตครอบครัว.....	92
3. การดำเนินชีวิตประจำวัน.....	94
4. ประวัติการศึกษาและการทำงาน.....	97
5. ประสบการณ์ในการทำงานศิลปะ.....	109
6. ประวัติของผลงานศิลปะ.....	114
- การศึกษากระบวนการทำงานศิลปะภาพพิมพ์ของศิลปิน.....	123
1. แรงจูงใจในการทำงานศิลปะ.....	123
2. กระบวนการทางศิลปะ.....	129
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	141
บรรณานุกรม.....	159
ภาคผนวก.....	165
- ภาพประกอบ.....	167
- แบบสัมภาษณ์.....	208
- แบบสังเกตการทำงานศิลปะ.....	218
- แบบบันทึกข้อมูลผลงานศิลปะ.....	221
ประวัติผู้เขียน.....	223

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ข้อมูลการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 15 - 38 ระหว่างปี พ.ศ.2507 -2535 ในประเภทภาพพิมพ์.....	43
2 แสดงจำนวนและร้อยละของผลงานศิลปะภาพพิมพ์ของศิลปิน โดยจำแนกตามลักษณะเนื้อหา.....	120
3 แสดงจำนวนและร้อยละของผลงานศิลปะภาพพิมพ์ของศิลปิน โดยจำแนกตามลักษณะของรูปแบบทางศิลปะ.....	121
4 แสดงจำนวนและร้อยละ ของผลงานศิลปะภาพพิมพ์ของศิลปิน โดยจำแนกตามลักษณะของกระบวนการพิมพ์.....	121
5 แสดงจำนวนและร้อยละของผลงานศิลปะภาพพิมพ์ของศิลปิน โดยจำแนกตามระยะเวลาการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในแต่ละ ช่วงระยะเวลา.....	122

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1. กรอบแนวคิดของการวิจัยกระบวนการทำงานศิลปะภาพพิมพ์.....	18
2. องค์ประกอบของการสร้างสรรค์งานศิลปะ.....	46
3. กระบวนการสร้างงานศิลปะ.....	47
4. องค์ประกอบการทำงานศิลปะ.....	49
5. สาเหตุของการสร้างงานศิลปะ.....	56



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1. ภาพผลงานชื่อ ไม่มีชื่อ.....	167
2. ภาพผลงานชื่อ คนกับสิ่งแวดลอม.....	168
3. ภาพผลงานชื่อ ผู้หญิงกลางคืน.....	169
4. ภาพผลงานชื่อ องค์ประกอบ 5.....	170
5. ภาพผลงานชื่อ ไม่มีชื่อ.....	171
6. ภาพผลงานชื่อ ไม่มีชื่อ.....	172
7. ภาพผลงานชื่อ องค์ประกอบศิลป์.....	173
8. ภาพผลงานชื่อ องค์ประกอบศิลป์.....	174
9. ภาพผลงานชื่อ องค์ประกอบศิลป์.....	175
10. ภาพผลงานชื่อ ไม่มีชื่อ.....	176
11. ภาพผลงานชื่อ ฝันถึงดวงจันทร์.....	177
12. ภาพผลงานชื่อ องค์ประกอบ.....	178
13. ภาพผลงานชื่อ องค์ประกอบ.....	179
14. ภาพผลงานชื่อ ภาพพิมพ์หมายเลข 2.....	180
15. ภาพผลงานชื่อ ภาพพิมพ์หมายเลข 1/2512 หมายเลข 2.....	181
16. ภาพผลงานชื่อ โลกใหม่.....	182
17. ภาพผลงานชื่อ ลาดกระบัง 1/1972.....	183
18. ภาพผลงานชื่อ ภาพพิมพ์หมายเลข 4/2515.....	184
19. ภาพผลงานชื่อ ไม่มีชื่อ.....	185
20. ภาพผลงานชื่อ จังหวะ.....	186
21. ภาพผลงานชื่อ การสะท้อน.....	187
22. ภาพผลงานชื่อ องค์ประกอบศิลป์ 11/1980.....	188
23. ภาพผลงานชื่อ กรุงเทพ 2/1981.....	189
24. ภาพผลงานชื่อ มิติ 2/2525.....	190
25. ภาพผลงานชื่อ ภาพพิมพ์หมายเลข 1/2525.....	191
26. ภาพผลงานชื่อ A 8592.....	192